

Erika Lust maakt
naar eigen zeggen
feministische,
creatieve porno.
Hoe dat er van
dichtbij uitziet,
ervaart Sarah
Meuleman in een
warme studio in
Barcelona.

foto's ROBIN DE PUY

Porno met een missie

EEN DAGJE ONGEREMDE erotiek in het hart van Barcelona: ik had er zin in. Een glimp van een wereld die doorgaans gesloten blijft voor pottenkijkers. Zonder koudwatervrees loop ik de studio binnen. Een blote adonis die glimt van de olie kijkt me aan en knipoogt. Ik glimlach. Het is maar porno: naakte lijven die volgens afspraak professioneel tekeer gaan, ik ben wel wat gewend. Laat maar komen, die seks – dacht ik. Maar een halve dag, twee pijpscènes, een anale marathon en drie orgasmes later, denk ik maar één ding: ik wil hier weg.

De Zweedse filmmaker Erika Lust (38, Lust is haar artiestennaam) heeft een ideaal, ze wil pornofilms maken zonder blonde stoten met siliconen borsten, échte seks, met vrouwen die genieten en lijven in elke vorm en maat. De politicologe die filmmaker werd, opende daarom eenmalig de deuren van haar Spaanse studio om te laten zien hoe ze op de set afrekenet met pornografische clichés. Maar nu voel ik me opgelaten en verward. Ik wil weg van het anorectische meisje dat zich drie meter verderop in een badkuip tergend langzaam naar een hoogtepunt masturbeert. Weg van de twaalf omstanders die doen alsof dat doodnormaal is. Weg van deze set waar het shot van een vagina wordt bejubeld alsof het een scène van Fellini is. Waar zowat alles wordt omschreven als *sex positive* en iedereen schijnt te geloven dat anaal geneukt worden voor de camera een daad van emancipatie is. Waar niemand eraan twijfelt of het meisje met de Nietzsche-tatoeage het voor haar plezier met oude mannen doet. Waar mijn eigen lichaam tegen mijn wil reageert omdat het opgewonden raakt van beelden waar ik liever niets bij voel, beelden die ik eigenlijk niet van zo dichtbij wil zien.

Het begon onschuldig. Met een decor uit een pikante Franse tienerfantasie; als in *La Boum*, de sensuele filmhit uit de jaren tachtig, met een piepjonge Sophie Marceau. Er staat een bed met witte spijlen, een pastelkleurige spreij, een nachtkastje met rozen in een vaas.

Actrice Tiffany Doll.

De Sophie-lookalike ligt halfnaakt tussen de lakens, haar slanke dijen glanzen in het ochtendlicht. Ze heeft een overhemd losjes om haar borsten geknoopt. Ze leest. Of doet alsof. Want haar kamer ruikt niet naar bloemig meisjesparfum, maar naar verf en lijm. Op de achtergrond zeurt iets elektrisch. Binnen handbereik ligt een kistje met daarin een rode buttplug die ze zo zal likken, waarna een acteur die zich Jay Smooth noemt hem tussen haar billen zal drukken voordat hij haar anaal neemt op de bloemensprei. Geen Franse tienerfantasie, maar de plek waar Lust de fantasieën van haar fans verfilmt. *He was first in my ass* heet deze korte film. In de hoofdrol de Franse pornoster Tiffany Doll en de Poolse acteur Jay Smooth. Lust loopt van de camera naar haar acteurs, een

kleine vrouw met halflang haar in *boyfriend jeans* op gympen. Ze fronst en gesticuleert. Een roodharig meisje met een plantenspuit nevelt wat extra olie op Smooths gespierde bilpartij. Lust geeft aanwijzingen voor de sleutelscène: eerst zoenen, zachtjes strelen, daarna pas neuken. Ze klappt in haar handen: 'Okay, let's do this.'

Lusts films zijn niet minder expliciet, maar wel mooi gemaakt

Porna, moet je zeggen, als je praat over de nieuwe lichte feministische pornofilms. Het is porno-met-eenmissie. Niet voor niets eindigt Lust haar tweets graag met #changeporn. Ik heb bewondering voor haar streven. Het traditionele klusjesman-fixt-de-afvoer-en-wordt-gepijpt-uit-dankbaarheid is achterhaald. Toch is dat het soort porno waarop je stuit op de gratis websites. Fantasieloze scènes in

kitscherige decors. Lusts films zijn niet minder expliciet, maar wel mooi gemaakt. De kwaliteit van de sets en de aandacht voor het cinematografische onderscheiden haar werk van het onlinestroomgoed. Lust wil porno creatiever en vooral vrouwvriendelijk maken.

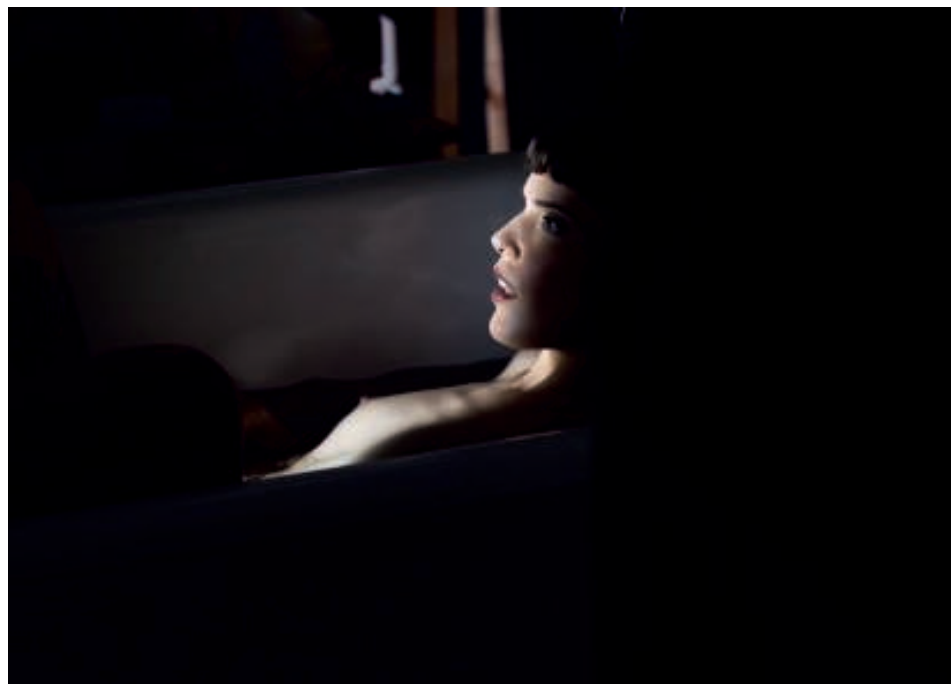
Binnen het feminisme was porno altijd omstreden. De *sex wars* verdeel-

Om 9 uur sta ik te kijken naar een vlijtig copulerend stel

den de feministen eind jaren zeventig: zij die porno beschouwden als seksistisch en zij die pleitten voor een emancipeerde variant waarvan ook vrouwen zouden profiteren. In een veelbesproken lezing, een TEDTalk, vertelt Lust vol humor en pathos hoe traditionele porno zich focust op de man. Vrouwen zijn tweederangskijkers en staan zelden achter de camera.

Actrice Anneke Necro in de film *Be a Hero*.

‘Echte films met échte seks’, beschrijft Lust haar werk. ‘Geen stereotype pornobeeldtaal, maar een artistieke aanpak. Waar blijven regisseurs als Jane Campion en Pedro Almodóvar in de porno-industrie? Elk van mijn films is anders, gemaakt met oog voor detail en altijd *sex positive*.’

Met haar eerste korte film *The Good Girl* (2004) won Lust meteen een internationale prijs. Ze werd omarmd, niet door haar collega's in de porno-wereld, maar door bewonderaars in de mainstreammedia.

In 2013 begon ze haar ambitieuze XConfessions, het eerste pornoproject dat door crowdfunding werd gefinancierd. Het concept is eenvoudig: Lust roept op haar site vrouwen en mannen op hun wildste erotische fantasieën te delen en elke maand kiest ze twee verhalen uit die ze verfilmt.

Tegen een vergoeding wordt een bezoeker ‘lid’ van XConfessions met toegang tot alle films online. De bekendnissenbusiness van Lust loopt fantastisch. Erika Lust Films groeit elk jaar en maakt nu 2 miljoen winst per jaar.

De sfeer op de set is net als Lust: gedreven, gefocust, professioneel. Om acht uur 's ochtends zijn ze begonnen en om negen uur sta ik half wakker met een kop koffie te kijken naar een vlijtig copulerend stel. Lust is zenuwachtig. Het is haar eerste ‘anale film’ en ze wil laten zien dat zoiets ook voor vrouwen *empowering* kan zijn. Voor de rust van de acteurs heeft ze een deel van de crew achter een krakemikkig kamerscherm geparkeerd. Het is zo stil op de set dat je het befigesmak kunt horen. Een ongemakkelijk geluid. Tiffany kreunt zachtjes. De cameravrouw sluipt om het bed, de geluidsvrouw hengelt voorzichtig een microfoon boven het stel. Klang! Daar klettert de achterkant van het bed naar beneden. Twee lijven schrikken, maken zich los van elkaar. ‘Cut! Art direction!’ Een meisje met een hipsterbril haast zich naar de set. Anders dan de doorsneepornocrew bestaat Lusts team vooral uit vrouwen van rond de 30, met veel knotjes, gympen en hoogwaterbroeken. Voor het kamerscherm tel ik zes gympenmeisjes, achter het

scherm staan nog een assistente, de productieleidster, de persvoorlichtster, de styliste en de zwangere visagiste. Het bed staat weer rechtop, de posities worden hervat: jij lag hier met je rechterhand op mijn linkerborst. *'Action!'* Erika Lust en haar vaste co-regisseur Noel Hortas kijken gespannen naar de monitor. Dat heeft, zo fluistert de assistente met de hipsterbril, alles te maken met gisteren, toen in een wijnkelder passioneel de liefde zou worden bedreven en het maar niet wilde vlotten met het gereedschap van de acteur. Ze werpt me over het brilmontuur een veelbetekenende blik toe: *'If you know what I mean'*. Na enkele mislukte pogingen werden de opnames gestaakt en nam Hortas de haperende performer apart voor een gesprek van man tot man.

Hij bekende last te hebben van de vrouwen op de set. Porno draaien met een of twee blote actrices op je schoot is prima, maar porno met elf vrouwen om je heen die de set bestieren, terwijl van jou wordt verwacht dat je hard blijft, is zelfs voor een ervaren pornoster lastig. Niet vandaag. Tijdens de anale scène doet Smooth zijn naam eer aan. Lust schreeuwt door alles heen: *'Louder, exaggeration!'* En: *'Tiffany, I need more ass!'* Achter het scherm slaat de verveling toe. De styliste bladert door het script, de assistente stuurt sms'jes, de hoogzwangere visagiste ligt met een hand op haar buik te snurken in een fauteuil. Alsof drie meter verderop niets speciaals gebeurt.

Applaus. De hoogtepunten zijn bereikt, de scène is klaar. De crew schrikt wakker. Lust roept: *'That was beautiful!'* Tiffany glimlacht routineus en paradeert naar het toilet. Jay bindt een handdoek om en zoekt zijn slippers.

De 28-jarige Jay Smooth groeide op in het Poolse Gdańsk, onder een beïdend lastiger te articuleren naam. Als tiener emigreerde hij naar de VS waar hij carrière maakte als profvoetballer. Een blessure maakte een einde aan de droom. Nu reist hij als pornoacteur de wereld rond. 'Het vak is veeleisend,' zegt hij. 'De druk in een scène ligt altijd op de man. Soms moet je wel drie uur lang hard zijn. Dat vereist

een topconditie. Ik zie het acteren als het verlengde van mijn sportcarrière.' Bij de makers staat Jay te boek als een tedere minnaar, hij is van de *glamcore*; porno waarin zoenen en knuffelen óók belangrijk zijn. Zijn ogen twinkelen: 'Ik ben altijd ontzettend seksueel geweest. Ik hou van acteren en ik hou van kunst. Ja, porno is ook kunst: een pijpscene kan heel artistiek zijn.'

Jay woont in Los Angeles samen met zijn vriendin die ook acteert in pornofilms. Hij vertelt over de seks thuis, na het werk: 'Ik vind het vooral mooi dat ze me begrijpt. Soms schiet ik tijdens het vrijen in mijn performancemodus. Dan zegt ze: 'Ontspan je schatje, het hoeft er niet goed uit te zien.' Hij lacht.

Zakenreizen om te neuken, het is een curieus bestaan. Carrière maken als dekhengst of als speeltje, zoals Tiffany Doll (*'because I want to be the toy of the story'*), zichzelf omschrijft. De Franse Tiffany (29) wist al vroeg dat ze porno-actrice wilde worden. Toen ze 15 was, zag ze een advertentie in de krant. Ze scheurde het berichtje uit en heeft het bewaard. Inmiddels is ze een succesvol performer en getrouwd met een beroemd porno-acteur die twintig jaar ouder is. Ze wonen in Boedapest, de pornohoofdstad van Europa.

Filmmaker Erika Lust.

Porna, is dat niet porno met lelijke mensen?

Hoe anders is het werk op de feministische set van Lust? 'Hmm, ik heb ook hier het gevoel dat de focus tijdens het draaien op mijn lichaam ligt. Er zijn meer vrouwen aan het werk, maar dat maakt voor mij niets uit. Ik voel me net zo prettig op een set vol mannen.' Doorgaans wordt ze in de industrie met respect behandeld. 'Maar mijn echtgenoot is een groot pornoster, dus iedereen weet: je moet geen problemen maken met mij.' Ze glundert. Moet er nog wat veranderen in de industrie? Aarzelend: 'Ja, maar ik weet niet goed wat. Eigenlijk is het vreemd: vrouwen krijgen veel meer betaald voor pornofilms, terwijl mannen harder moeten werken. Zij moeten ervoor zorgen dat ze het lichaam van de vrouw steeds in een praktische hoek manoeuvreren zodat de camera alles goed kan filmen. Ze moeten meer nadenken tijdens de seks. Als vrouw hoef je alleen te genieten.'

Tja, zo bekeken is het misschien tijd voor de emancipatie van de mannelijke pornoster? Tiffany haalt haar schouders op. 'Wat ik bijzonder vind aan Erika, is dat ze me van tevoren vroeg of ik het wilde doen met een condoom. Natuurlijk hoef ik geen condoom, niemand in de industrie gebruikt condooms. Alleen bij films voor de Franse televisie zijn ze verplicht. Iedereen weet dat ze een film onverkooptbaar maken. Maar lief dat ze het vroeg.'

Lief dat Erika het vroeg? Veilige seks leek me een vóórwaarde voor 'vriendelijke porno', geen optie. Lust probeert mijn verbazing te temperen: 'Ik laat mijn acteurs altijd testen voor het filmen. Zonder de juiste papieren wordt er niet gefilmd. Het condoomgebruik laat ik afhangen van het verhaal. Deze film gaat over een stel dat al langer een relatie heeft, dan is een condoom niet geloofwaardig. De seks in mijn films moet zo echt mogelijk zijn.' Maar wat is dat eigenlijk: echte seks? Lust glimlacht: 'Een hele generatie jongeren maakt kennis met seks op gratis pornosites. Hun beeld van seks is porno: zo denken ze dat vrouwen er horen uit te zien, dat mannen zich in bed moeten gedragen. Porno bepaalt straks hun seksueel gedrag. Wat is dan

'Ja, porno is ook kunst: een pijpscene kan heel artistiek zijn'

nog echte seks en wat is porno? Jij mag het zeggen.'

Verandert porna daar wat aan? Lust: 'Ik probeer in ieder geval een afwijkend beeld te schetsen. Ik zoek verschillende lichaamstypes en etniciteiten.' Een vriend van me zei: porna, is dat niet porno met lelijke mensen? Ze lacht: 'Vind jij de stereotype blonde stoot met lange nagels en watermeloenborsten dan zo mooi? Traditionele porno ontmenselijkt acteurs. Er is op z'n minst behoefte aan een alternatief. Porno is niet genoeg.'

Ik denk aan haar acteurs: mooie sexy mensen, die recht uit een reclame konden komen. Zo anders zijn ze niet. Nog opvallender: het zijn professionele acteurs. Als je zo graag echte seks wilt tonen, waarom zet je dan geen doorsnee verliefde stellen voor de lens? Lust: 'Het is een vak om seks te hebben voor de camera. Je hebt te maken met posities en de druk van een crew. Het is veel tijdrovender om met niet-professionele acteurs te werken. Die tijd hebben we niet, elke maand moeten er twee XConfessions worden geproduceerd.'

Op de set in Barcelona wordt het steeds warmer. De styliste wappert met een magazine. De hoogzwangere visagiste heeft haar top uitgetrokken en loopt in bh met uitpuilende babybuik. Op de sofa hangt een meisje dat pas morgen wordt gefilmd. Natalia Ferrari (23) is een Spaanse studente en prostituee of, zoals Erika's site het omschrijft: onafhankelijk sekswerker die staat voor *sex positive* feminisme. Bij wijze van bijbaantje biedt ze haar seksuele diensten aan. Geheel vrijwillig, zegt ze. Ze praat vermoeid of verveeld. Op haar onderbeen staat een tatoeage, een beroemde quote. Ze volgt mijn blik: 'Nietzsche.' 'Was mich nicht umbringt, macht mich stärker.' Rond de tattoo zie ik een doolhof van genegen sneetjes. Ik kijk Natalia nog een keer aan, wil vragen naar de sneetjes, hoe het kwam, of het pijn deed of goed voelde. Maar ze heeft zich alweer diep in de bank genesteld en afgesloten. *Be a Hero*, heet de tweede film die vandaag wordt gedraaid, over een meisje dat met een onderwatercamera →

Boven: Anneke Necro. Onder: Tiffany Doll.

Acteurs Tiffany Doll en Jay Smooth bij de make-up.

masturbeert in bad. Ster van de film is Anneke Necro, een alternatieve porno-actrice van 29 jaar. De assistente met de hipsterbril vertelt enthousiast over de nieuwe generatie waartoe Anneke behoort: 'Er staan ontzettend veel jonge pornomakers op; twintigers die nauwelijks schaamte kennen en artistieke porno maken. Ze verspreiden hun werk online, los van de grote concerns. Ze zorgen voor een nieuw geluid in de industrie. Ik ben zelf fan van Poppy Cox en haar Mad Men Porn, waarin we eindelijk te zien krijgen hoe de pik van Don Draper eruitziet.' Ze glundert: 'Wie heeft daar nou niet over gefantaseerd?' Anneke Necro noemt zich een *gothic vegan*. Ze heeft tattoos, neuspiercings en ravenzwart haar met een ultrakorte pony. Ze lijkt niet op een pornoster, eerder op een hertje: grote donkere ogen, een haast verschrikte blik. Op een stil plekje vertelt ze over haar prille ervaringen als porno-actrice: 'Ik was nog geen 18 toen ik in mijn eerste film speelde; ik had gelogen over mijn

leeftijd. Achteraf denk ik dat ik te jong was. Ik begreep niet wat er gebeurde.' Necro is gespecialiseerd in BDSM-porno van het pittige soort, waar naast zweepjes, konthaken, tepelklemmen en messen worden gehanteerd. Ik zie voor me hoe het tengere hertje aan touwen wordt opgeknoopt, hoe haar benen worden gespreid, hoe ze wordt geteisterd, vernederd, geveld. Niets is minder waar. Ze is dominant: 'In BDSM kan ik mijn sadistische kant tonen,' zegt ze met haar ogen opengeperd. Onlangs filmde ze met een ervaren *submissive* actrice die na het draaien verzuchtte dat ze nog nooit zo bang was geweest. Een compliment. 'Mensen verwachten het niet van me, maar ik ga ver, heel ver.' Vroeger had Anneke moeite met haar lichaam, ze had anorexia, werd opgenomen in het ziekenhuis. Ze wijst naar de tatoeage op haar dijbeen van een grote zwarte raaf. 'Deze is me dierbaar. Hij is gezet toen ik heel ziek was. Hij herinnert me aan mijn vader die me vaak voorlas uit Edgar Allan

Poe. We hebben een bijzondere band.' Het liefst wil ik dit hertje in mijn armen sluiten. Haar in een handdoek wikkelen en meenemen naar mijn hotel. Praten over het waarom en misschien een antwoord krijgen. Maar niets van dat alles gebeurt. Anneke kruipt straks in een badkuip om met een camera tussen haar benen te masturberen. Ze zegt: 'Ik hou van de camera. Als ik bloot voor de lens sta, voel ik me krachtig en mooi.' En als je voor de spiegel staat? Ze zwijgt, staart naar het volle bad. 'Het is ingewikkeld,' zegt ze. 'Anorexia verdwijnt niet zomaar. Maar acteren werkt bevrijdend. Ik heb altijd de drang gevoeld om extreme ervaringen op te zoeken. Het is als een drug: ik wil steeds meer, meer, meer.'

Be a Hero. Klinkt stoer. Maar Lusts films zijn zeker niet alleen maar stoer en krachtig. Ze laveren tussen revolutie, persiflage en tragiek. De *sex wars* woeden verder in de geoliede machine die XConfessions heet. De spanning tussen porno en feminisme is voelbaar op de set. Van echte seks tussen echte mensen is geen sprake. Alles is gescript en geacteed, net als bij reguliere pornofilms. Porno is niet genoeg, protesteert Lust, maar alle feministische idealen ten spijt, is porno precies wat het is en blijft.

Het meest geëmancipeerd op de set zijn niet de acteurs, de focus op 'echt genieten', of de cameravrouw met 'Power Pussy' op haar shirt. Het meest geëmancipeerd is Lust zélf: de vrouw die een miljoenenbedrijf uit de grond stampte door keihard te werken aan een slim concept, en die zich staande weet te houden in een industrie die door mannen wordt gedomineerd. Lust is geëmancipeerd, niet de lust die ze zo graag wil emanciperen. Het *Be a Hero*-bad loopt gorgelend leeg. De hoogzwangere visagiste geeuwt en pakt haar spullen in. Lust knuffelt haar crew opgelucht. Ik loop stilletjes naar buiten. Anneke slentert in badjas langs me heen. En Tiffany zit inmiddels in het vliegtuig naar Boedapest waar alles, op een ongetwijfeld minder geëmancipeerde set, van voren af aan begint.

De spanning tussen porno en feminisme is voelbaar op de set. Het meest geëmancipeerd hier is Erika Lust zélf